หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ประเภทของการประกันชีวิต

ในวิทยานิพนธ์นี้ จะใช้วิธีการแบ่งประเภทต่าง ๆ ของการประกันชีวิตตามที่ได้กล่าวไว้ในหนังสือ "หลักการประกันชีวิต" ของอาจารย์ สุธรรม พงศ์สำราญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พึงใจ พึ่งพานิช และศาสตราจารย์วิรัช ณ สงขลา ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ .-

1. การประกันแบบกำหนดระยะเวลา
2. การประกันแบบตลอดชีพ
3. การประกันแบบสะสมทรัพย์
4. การประกันแบบรายได้ประจำหรือแบบบำนาญ
5. การประกันหมู่
6. การประกันชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย (แบบอุตสาหกรรม)

แต่ละประเภทที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า บริษัทประกันชีวิตในประเทศไทยที่ดำเนินกิจการโดยคนไทยและชาวต่างประเทศในปัจจุบัน รับทำการประกันทุกประเภทแต่บางบริษัทได้ยกเลิกการประกันบางประเภท เช่น การประกันชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย (Industrial Life Insurance) มีบริษัทที่มีการประกันประเภทนี้อยู่ 6 บริษัท อีก 5 บริษัท ไม่ได้รับประกันประเภทนี้ การประกันในแต่ละประเภทก็มีลักษณะความสำคัญแตกต่างกันออกไป.

<u>การประกันแบบกำหนดระยะเวลา</u> (Term Insurance)

ความหมายของการประกันแบบกำหนดระยะเวลา[1]

กรมธรรม์กำหนดระยะเวลา คือ สัญญาที่คุ้มครองการตายของผู้เอาประกันภายในกำหนดระยะเวลา การประกันชีวิตแบบนี้จะไม่คุ้มครองผู้เอาประกัน หากผู้เอาประกันมิได้เสียชีวิตลงภายในกำหนดระยะเวลา ระยะเวลาของสัญญาแบบนี้อาจจะเป็นเพียง 1 ปี ในต่างประเทศกำหนดอายุสูงสุดของผู้เอาประกันถึงอายุ 65 ปี (แต่ในเมืองไทยเห็นได้ว่าการกำหนดอายุสูงสุดผู้เอาประกันเพียง 55 - 60 ปี เท่านั้น) แต่โดยปกติแล้ว การประกันชีวิตแบบนี้สัญญาอาจเป็น 5 ปี 10 ปี และ 20 ปี แต่กรมธรรม์นั้นขึ้นอยู่กับการตกลงว่าจะกำหนดระยะเวลาเท่าใด หรือเป็นการให้โอกาสตัวผู้เอาประกันเปลี่ยนแปลงสัญญาแบบนี้ไปเป็นการประกันชีวิตแบบอื่น ๆ ได้ ซึ่งเราจะเห็นว่าตัวรายละเอียดในการทำสัญญาได้กระทำขึ้นอย่างรัดกุม ตัวอย่างเช่น การกำหนดทุนประกัน อายุก่อนหรือหลังที่จะครบตามสัญญา

การประกันแบบกำหนดระยะเวลา อาจจะเปรียบเทียบเหมือนการประกันแบบชั่วคราว หรือมีลักษณะคล้ายกับการประกันวินาศภัย (Property & casualty Insurance) เพราะช่วงของอายุสัญญานั้นค่อนข้างสั้น คือ ถ้าไม่มีการเสียหายเกิดขึ้นในระหว่างที่สัญญามีผลบังคับใช้ หรือผู้เอาประกันมิได้เสียชีวิตลงตามสัญญาที่กำหนดไว้ บริษัทก็จะรับเงินเบี้ยประกันที่ได้จ่ายมาให้ทั้งหมด ในทางตรงข้าม ถ้ามีการเสียชีวิตลงภายในกำหนดระยะเวลาบริษัทก็จะชดใช้ให้ทั้งหมดเท่ากับจำนวนทุนประกัน

เบี้ยประกันสำหรับการประกันแบบกำหนดระยะเวลานี้ค่อนข้างต่ำ และผู้เอาประกันยังได้รับสิทธิในการที่จะเปลี่ยนเป็นสัญญาแบบอื่นได้ เหตุผลของการประกันแบบนี้ไม่สนับสนุนให้คนมีอายุมากทำการประกันแบบนี้ เพราะโอกาสที่จะเสียชีวิตมีมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ที่อายุยังน้อย

---

[1] Robert I.Mehr, "Life Insurance" : Theory & Practice (Texas: Business Publication Inc.,1970),chap.4,P.73

ลักษณะของการประกันแบบกำหนดระยะเวลา

1. มีการกำหนดระยะเวลาของสัญญาที่แน่นอน ระยะเวลาดังกล่าวจะสั้นหรือยาวเพียงใดก็ได้ โดยทั่ว ๆ ไประยะเวลาเป็น 5 ปี หรือ 10 ปี บริษัทประกันชีวิตมักจะกำหนดอายุสูงสุดไว้ 55 ปี

2. ถ้าผู้เอาประกันเสียชีวิตในระหว่างของสัญญา ผู้รับประโยชน์จะได้จำนวนเงินที่เอาประกัน ถ้าอยู่ครบกำหนดกรมธรรม์จะหมดอายุไป บริษัทจะริบเบี้ยประกัน

โดยทั่ว ๆ ไป การประกันแบบกำหนดระยะเวลาไม่มีประโยชน์ในแง่สะสมทรัพย์ แต่มีประโยชน์ในด้านการคุ้มครองเท่านั้น เหตุนี้ภายหลัง 3 ปีแล้ว (ตามปกติผู้เอาประกันได้ชำระเบี้ยประกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี (บางกรณี 2 ปี) ก็อาจใช้สิทธิขอเวนคืนกรมธรรม์เพื่อขอรับเงินสดได้ จำนวนเงินที่บริษัทจ่ายคืนมานี้เรียกว่า "มูลค่าเวนคืนเงินสด" โดยจ่ายจากจำนวนเงินสำรองประกันชีวิตของกรมธรรม์นั้น ๆ แต่การประกันแบบกำหนดระยะเวลานี้ บริษัทรับประกันชีวิตคิดเบี้ยประกันภัยเฉพาะการให้ความคุ้มครองเท่านั้น ไม่ได้เก็บเบี้ยประกันภัยสำหรับการออมทรัพย์ไว้ด้วย ดังนั้นกรมธรรม์จึงไม่มีมูลค่าเวนคืนเงินสดเหมือนแบบประกันชีวิตแบบอื่น กรณีมูลค่าเวนคืนเงินสดนี้จะอธิบายโดยละเอียดในบทที่ 4) ผู้เอาประกันจึงไม่มีสิทธิ์เลือกใช้ประโยชน์จากเงินที่ไม่ถูกริบเหมือนการประกันประเภทอื่น ๆ ที่มีการออมทรัพย์หรือมีส่วนสะสม นั่นก็คือ ผู้เอาประกันจะขอกู้เงินเป็นก้อน ขอกู้ชำระเบี้ยประกัน ขอเวนคืนกรมธรรม์เพื่อขอรับ มูลค่าเงินสดหรือขอแปรสภาพเป็นกรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จไม่ได้

3. บริษัทไม่รับประกันผู้สูงอายุ

4. การประกันแบบนี้บริษัทต้องระมัดระวัง เพราะระยะเวลาสั้นไม่สามารถสะสมได้

การประกันแบบกำหนดระยะเวลา มักนำมาใช้กับสภาวการณ์ 2 ประการ คือ

1. เมื่อคนเรามีความต้องการระยะสั้นในการประกันชีวิต

2. เมื่อคนเราไม่สามารถที่จะซื้อการประกันชีวิตแบบถาวร ฉะนั้น การประกันชนิดนี้จึงมักเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า การประกันชีวิตแบบชั่วคราว

ประโยชน์ของการประกันแบบกำหนดระยะเวลา

1. ให้ความคุ้มครองสูง จ่ายเบี้ยประกันน้อย

2. เหมาะกับผู้ที่มีอายุน้อย เนื่องจากเบี้ยประกันต่ำ

3. สามารถใช้เป็นหลักค้ำประกันในการจำนอง เช่น นำบ้านไปจำนองกับบริษัทประกันชีวิต เป็นทุนประกัน 500,000 บาท ทำไว้ 3 ปี พอปี 4 และ 5 ก็ลดทุนประกันได้

4. ทำให้บริษัทนำเงินไปลงทุนได้เหมือนกัน

5. ช่วยในกรณีที่หัวหน้าครอบครัวมีภาระมาก

ผลเสียของการประกันแบบกำหนดระยะเวลา

1. การลงทุน และการคุ้มครองแยกออกจากกัน

2. เป็นการประกันแบบวินาศภัย คือ ผู้เอาประกันไม่ถึงแก่กรรมในระยะเวลาที่กำหนดผู้เอาประกันต้องยอมสละเบี้ยประกัน.

การประกันแบบตลอดชีพ (Whole - Life Insurance)

ลักษณะสำคัญของการประกันแบบตลอดชีพ ก็คือ ไม่กำหนดขอบเขตของอายุสัญญาไว้อย่างแน่ชัด แต่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันตลอดชีวิต ถ้าเขาเสียชีวิตเมื่อใดจึงจะจ่ายเงินที่เอาประกันให้แก่ผู้รับประโยชน์ การประกันแบบนี้ให้ประโยชน์ในด้านสะสมก็มีบ้าง แต่ด้อยกว่าด้านคุ้มครอง การประกันแบบนี้ยังสามารถจำแนกออกเป็นชนิดย่อย ๆ อีกหลายชนิด เช่น การประกันแบบตลอดชีพ ชำระเบี้ยประกันตลอดชีพ (Ordinary Life Insurance) แบบตลอดชีพจำกัดระยะ

เวลาชำระเบี้ยประกัน (Limited Payment Life Insurance) แบบตลอดชีพแปรสภาพได้ (Convertible Whole Life Insurance), การประกันชีวิตร่วม (Joint Life Insurance)

ลักษณะของการประกันแบบตลอดชีพ

1. เป็นสัญญาที่มีระยะเวลายาวนานมาก

2. ผู้เอาประกันได้รับความคุ้มครองตราบเท่าที่มีชีวิตอยู่

3. เนื่องจากระยะยาว คือ จนกว่าจะตาย ฉะนั้นจำนวนเบี้ยประกันที่จะต้องจ่ายจึงสูง

4. สิทธิต่าง ๆ ในการทำประกันแบบนี้ บริษัทให้สิทธิแบบการประกันชีวิตโดยแท้จริง โดยคำนึงถึงส่วนเพิ่มและส่วนลดด้วย (เพราะเบี้ยประกันที่ได้มากพอสำหรับไปลงทุนหาดอกผล)

5. บริษัทช่วยในการให้เงินสมนาคุณ อาจทำกรมธรรม์แบบร่วม (Participating Policy) คือ ถ้าบริษัทได้กำไรก็แบ่งให้ผู้เอาประกันด้วย.

ข้อดีของการประกันแบบตลอดชีพ

1. ให้ประโยชน์แก่ผู้ที่อยู่ในอุปการะ ซึ่งต้องอาศัยรายได้จากหัวหน้าครอบครัว

2. ผู้ที่อยู่ในวัยฉกรรจ์ที่มีรายได้เพียงพอนั้น เมื่อตกลงทำประกันก็เสียเบี้ยประกันน้อย เมื่อมีอันเป็นไปก็มีทรัพย์ให้ผู้ที่อยู่ข้างหลัง

3. การประกันแบบนี้ช่วยปูทางให้ผู้เอาประกัน ซึ่งอาจเปลี่ยนไปเป็นการประกันชีวิตแบบอื่นก็ได้

ข้อเสียของการประกันแบบตลอดชีพ

1. ไม่เหมาะสำหรับครอบครัวที่ผู้อยู่ในอุปการะ บุตร หรือภรรยา สามารถทำมาหาได้ เพราะเงินทุนประกันไม่สูงนัก

2. สร้างภาระให้กับผู้เอาประกัน แม้จะเจ็บป่วยหรือหากินไม่ได้ ก็ยังคงต้องจ่ายเบี้ยประกัน

3. บริษัทก็เสียเปรียบเหมือนกันเมื่อผู้เอาประกันตายในระยะเวลาอันสั้น

4. ค่าเบี้ยประกันแบบนี้สูงสำหรับผู้มีรายได้น้อย

การประกันแบบสะสมทรัพย์ (Endowment Insurance)

ลักษณะสำคัญของการประกันแบบสะสมทรัพย์ คือ มีกำหนดระยะเวลาของสัญญาที่แน่นอน ถ้าผู้เอาประกันอยู่ครบอายุของสัญญาก็จะได้รับเงินซึ่งเอาประกัน แต่ถ้าเกิดเสียชีวิตลงในระหว่างที่สัญญามีผลบังคับใช้นั้น ผู้รับประโยชน์จะเป็นบุคคลที่รับเงินซึ่งเอาประกันจากบริษัท การประกันประเภทนี้โดยทั่วไปให้ประโยชน์ในด้านสะสมทรัพย์และการคุ้มครอง[2]

ลักษณะของการประกันแบบสะสมทรัพย์มีความคุ้มครอง 2 แบบ[3] คือ

1. การประกันแบบกำหนดระยะเวลา (Term Insurance) คือสัญญาที่ว่า ผู้รับประกันจะจ่ายจำนวนเงินที่เอาประกันให้ถ้าผู้เอาประกันถึงแก่กรรมในระหว่างที่สัญญามีผลบังคับ

2. การประกันแบบสะสมทรัพย์แท้จริง (Pure Endowment) คือสัญญาที่ว่าบริษัทจะจ่ายจำนวนเงินที่เอาประกันให้ ถ้าผู้เอาประกันชีวิตอยู่รอดพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้และถ้าผู้เอาประกันถึงแก่มรณกรรมในระหว่างที่สัญญามีผลบังคับบริษัทจะพ้นความรับผิดชอบที่จะจ่ายเงินจำนวนนี้

---

[2] Davis W. Gregg. Life & Health Insurance Handbook (2nd edition: Illinois: Richard D. Irwin Inc.,1964) chap. 5, P. 71

[3] ชูเกียรติ ประมูลผล. คำบรรยายหลักการประกันชีวิต, เล่ม 2 (คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) หน้า 95-96

การประกันแบบนี้ เป็นสัญญาร่วมกันของการประกันสองแบบ คือ การประกันแบบกำหนดระยะเวลา และการประกันแบบสะสมทรัพย์แท้จริง โดยผู้รับประกันต้องจ่ายเงินที่เอาประกันให้ ไม่ว่าผู้เอาประกันจะถึงแก่กรรมในระหว่างที่สัญญามีผลบังคับ หรือมีชีวิตรอดอยู่หลังจากสัญญาครบอายุ

การประกันแบบสะสมทรัพย์ อาจแบ่งออกได้ตามลักษณะของวันครบอายุของกรมธรรม์ (Maturity Date) 2 ประการ คือ

1. สัญญาที่ครบอายุเมื่อผู้เอาประกันมีอายุกำหนดไว้ เช่น 55 ปี 60 ปี และ

2. สัญญาที่ครบอายุเมื่อสิ้นจำนวนปีที่กำหนดไว้ เช่น 10 ปี 20 ปี 30 ปี

สัญญาแบบแรกที่เป็นสัญญาระยะยาว และผู้เอาประกันปกติขอสัญญาแบบนี้ระหว่างที่สามารถประกอบอาชีพได้ ถ้าผู้เอาประกันมีอายุสูง ไม่สามารถหาเลี้ยงชีพได้ มักจะไม่ทำประกันแบบนี้ ดังนั้นประโยชน์ของผู้เอาประกันแบบนี้ คือ ผู้เอาประกันสะสมทรัพย์ไว้เพื่อจ่ายเมื่อชราลง

สัญญาแบบที่สองเป็นสัญญาระยะสั้น ปกติเพื่อประโยชน์หรือเพื่อสนองความต้องการของผู้เอาประกันบางอย่าง เช่น สะสมทรัพย์ไว้เพื่อมาไถ่ถอนทรัพย์ที่จำนองไว้หรือใช้หนี้สินอื่น ๆ เป็นต้น

<u>ประเภทของการประกันแบบสะสมทรัพย์</u>

การประกันแบบสะสมทรัพย์ ได้มีการวิวัฒนาการเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้เอาประกันอยู่เสมอ ดังนั้น จึงจะขอกล่าวถึงแบบย่อยที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้ คือ

1. การประกันแบบสะสมทรัพย์ทวีคูณ (Double Endowment) การประกันแบบนี้อัตราเบี้ยประกันค่อนข้างสูงกว่าแบบสะสมทรัพย์ธรรมดา และสามารถ

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แยกออกได้ 2 แบบ ดังนี้ คือ

ก. ในกรณีที่ผู้เอาประกันถึงแก่กรรมในระยะเวลาของการประกัน บริษัทจะจ่ายให้เท่ากับจำนวนทุนประกัน แต่หากชีวิตอยู่รอดพ้นระยะเวลาของการประกัน บริษัทจะจ่ายให้เป็นจำนวนสองเท่าของทุนประกัน

ข. ในกรณีที่ผู้เอาประกันถึงแก่กรรมภายในกำหนดของสัญญาหรือไม่ก็ตาม ทางบริษัทยินดีจ่ายให้เป็นสองเท่าของทุนประกันแต่จำนวนเบี้ยประกันแบบนี้ จะต้องสูงกว่าแบบ ก.ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว (บริษัทยอมตกลงให้ในกรณีที่ผู้เอาประกันมีสุขภาพดีเท่านั้น)

2. การประกันแบบสะสมทรัพย์ร่วม (Joint Endowment) หมายถึง การประกันที่มีผู้เอาประกันมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป ซึ่งเหมาะกับครอบครัวที่มีรายได้ทั้งสองคน (เช่น สามี -ภรรยา) จำนวนทุนประกันสูงหรือการประกันแบบนี้เหมาะกับหุ้นส่วน

3. การประกันแบบสะสมทรัพย์เพื่ออนาคตของเยาวชน (Children's Deferred Endowment) หมายถึง การประกันแบบสะสมทรัพย์ที่มุ่งให้ชีวิตของเยาวชนเป็นผู้รับประโยชน์ การคำนวณอายุจึงไม่คำนึงถึงอายุของผู้ปกครองหรือผู้ส่งเบี้ยประกัน แต่ให้ใช้หลักเกณฑ์ผู้เยาว์เป็นหลัก

ก. เมื่อผู้เยาว์เป็นผู้เอาประกัน จึงต้องตรวจสุขภาพของผู้เยาว์

ข. ค่าเบี้ยประกันต่ำ เนื่องจากผู้เยาว์อายุน้อย ถือว่าเป็นการผ่อนคลายภาระของผู้ปกครอง หรือผู้ที่ชำระเบี้ยประกัน

ค. เหมาะสำหรับผู้ปกครองที่มีรายได้หักแล้วยังมีเงินเหลือไม่มากนักซึ่งอาจมีบุตรหลายคน จึงตกลงทำการประกันแบบนี้ เพื่อไม่ต้องเป็นห่วงอนาคตของเด็กมากนัก ซึ่งเป็นการดีและปลอดภัย

สำหรับอนาคตของเด็กนั่นเอง

ง. สำหรับเยาวชนเองก็นับว่ามีประโยชน์ เพราะบริษัทสามารถจะช่วยในด้านการศึกษา ฯลฯ เมื่อเยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็สามารถใช้บริการของบริษัทได้เต็มที่

ประโยชน์ของการประกันแบบสะสมทรัพย์โดยทั่วไป

1. เบี้ยประกันสูง แต่การคุ้มครองก็มาก

2. ผู้มีรายได้มากมักสุรุ่ยสุร่าย และมีการควบคุม จิตใจของตนเองไม่ดีพอ หากทำการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์จะช่วยให้เขารู้จักประหยัด นำเงินส่งเป็นค่าเบี้ยประกัน ซึ่งเป็นการลงทุนที่ดีอย่างหนึ่ง

3. เหมาะแก่การให้ทุนการศึกษาสำหรับบุตรธิดา (ในกรณีที่ผู้เอาประกันสามารถจ่ายค่าเบี้ยประกันซึ่งค่อนข้างสูง) เพราะหากตายไป บุตรธิดาก็ได้เงินก้อนใหญ่ หากไม่ตายก็ได้เงินคืนมาทีเดียวมาก ๆ เอาไปทำอะไร ๆ ได้สบาย

4. ถ้าผู้เอาประกันเสียชีวิตก่อนกำหนดก็ได้กำไรมาก เมื่อเทียบกับเบี้ยประกันที่ลงทุนไป

ข้อเสียของการประกันแบบสะสมทรัพย์

1. เบี้ยประกันสูง

2. ผู้เอาประกันจะรู้สึกลำบากเมื่อแก่ตัวลง เพราะอาจหาเงินได้ไม่พอส่งค่าเบี้ยประกัน

3. หากไม่ตาย แม้ได้เงินก้อนมา แต่จะรู้สึกว่าไม่พอแก่ความต้องการเพราะตอนนั้นรายได้จากทางอื่นคงไม่มีแล้ว

4. ถ้าต้องการเปลี่ยนสัญญาไปทำประกันชีวิตแบบอื่น เช่น แบบตลอดชีพ (เปลี่ยน เพราะเห็นว่าไม่สามารถส่งเบี้ยประกันแบบสะสมทรัพย์ได้อีกต่อไปแล้ว) จะมีปัญหาเรื่องเบี้ยประกัน เพราะทำเอาเมื่ออายุมาก ค่าเบี้ยประกันแม้แบบตลอดชีพก็สูงขึ้นแล้ว.

การประกันแบบบำนาญ (Annuity Insurance)

ความหมายของการประกันแบบบำนาญ

การประกันแบบบำนาญ หรือการประกันแบบรายได้ประจำ คือ สัญญาที่กำหนดข้อตกลงไว้ว่า บริษัทประกันภัยจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งเพื่อเป็นรายได้สำหรับเลี้ยงชีพให้แก่ผู้เอาประกันภัย โดยจ่ายเป็นงวดเป็นระยะสม่ำเสมอ ภายในช่วงเวลาหนึ่งที่บ่งเจาะจงไว้ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ผู้เอาประกันไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ตามปกติเนื่องจากความชรา และผู้เอาประกันต้องจ่ายเบี้ยประกันตอบแทนแก่บริษัทบ้างพอสมควร.

ประเภทของการประกันแบบบำนาญ

การประกันแบบบำนาญ แบ่งประเภทตามลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. ระยะเวลาแห่งการจ่ายเงินบำนาญ
2. การเริ่มต้นที่จะจ่ายเงิน
3. จำนวนผู้เอาประกันที่กรมธรรม์ให้ความคุ้มครอง (แบ่งตามระยะเวลาแห่งการจ่ายเงินบำนาญ) พิจารณาจากระยะเวลาที่บริษัทต้องรับผิดชอบต่อผู้เอาประกันดังนี้.

1. การประกันบำนาญจ่ายชั่วระยะเวลาหนึ่ง (Annuity Certain) คือ กรณีที่ช่วงเวลาซึ่งบ่งไว้ว่าบริษัทจะรับผิดชอบนั้นกำหนดเป็นจำนวนปีแน่นอน โดย ไม่คำนึงถึงระยะเวลาของการมีชีวิตอยู่ของผู้เอาประกันว่าจะสั้นหรือยาว

2. การประกันบำนาญแบบจ่ายให้ตลอดชีพ (Life Annuity) คือ กรณีที่ช่วงเวลาซึ่งบ่งไว้ว่าบริษัทจะรับผิดชอบนั้น เป็นระยะเวลาที่ผู้รับเงินปี (อาจหลายคนก็ได้) ยังมีชีวิตอยู่จะนานเพียงใดก็ตามนับแต่งวดแรกที่บริษัทเริ่มจ่ายให้แก่ผู้รับเงินปีนั้น

การประกันบำนาญแบบจ่ายให้ตลอดชีพตามชนิดของการเริ่มต้นที่จะจ่ายเงินแบ่งออกเป็น 2 ประเภทที่สำคัญ คือ

1. การประกันแบบบำนาญที่ต้องจ่ายทันที (Immediate Life Annuity) เป็นการประกันแบบบำนาญซึ่งบริษัทจะจ่ายเงินงวดแรกให้แก่ผู้รับเงินปี ทันทีที่ครบกำหนดเวลาตามที่ระบุไว้ในสัญญาว่าจะจ่ายเป็นรายเดือนหรือรายปี โดยแบ่งออกได้ดังนี้

1.1 Single-Life Annuity เป็นชนิดสามัญที่สุดของการประกันแบบบำนาญที่ต้องจ่ายทันที และมีผู้รับเงินปีเพียง คนเดียวต่อกรมธรรม์ 1 ฉบับ เป็นการจัดให้เงินบำนาญ (เงินได้ประจำ) อย่างแท้จริง

1.2 Annuity on More than One-Life เป็นการประกันแบบบำนาญที่ต้องจ่ายทันทีที่มีผู้รับเงินปีมากกว่า 1 คน ต่อกรมธรรม์ 1 ฉบับ แยกออกเป็น

Joint Annuity (Joint Life Annuity) คือบริษัทประกันภัยจะรับผิดชอบจ่ายเงินตามจำนวนและตามเวลาที่กำหนดไว้ให้แก่ผู้รับเงินปีทุกคนตราบเท่าที่ทุกคนนั้นยังมีชีวิตอยู่ แต่สัญญาจะสิ้นผลบังคับ คือ ความรับผิดชอบที่จะจ่ายเงินสิ้นสุดลงเมื่อผู้รับเงินปี คนใดคนหนึ่งเกิดตายลงก่อน การประกันแบบนี้ไม่ได้รับความนิยม บริษัทจึงเสนอความคุ้มครองอีกแบบหนึ่ง คือ

Joint-and-Survivor Annuity หรือ Joint and Last Survivor Annuity คือ สัญญาที่บริษัทจะจ่ายเงินให้แก่ผู้รับเงินปีทั้งสองคน หรือ มากกว่าสองคน เป็นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ติดต่อกันไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งผู้รับเงินปีคนสุดท้ายถึงแก่มรณกรรมไป สัญญาแบบนี้ให้ประโยชน์แก่ผู้รับเงินปีมากกว่าแบบแรก เพราะบริษัทจะคุ้มครองให้มากกว่า และนานกว่า

2. การประกันแบบบำนาญที่ไม่ต้องจ่ายทันที (Deferred Life Annuity)

เป็นการประกันแบบบำนาญที่มีสัญญาว่า จะต้องให้ระยะเวลาหนึ่งผ่านไปก่อน (ระบุไว้เป็นจำนวนปี) แล้วบริษัทจึงจะเริ่มต้นจ่ายเงินให้แก่ผู้รับเงินปี โดยที่ผู้รับเงินปีต้องมีชีวิตอยู่ในเวลานั้น หมายความว่า ในวันที่ทำสัญญากับบริษัทประกันภัยนั้น ผู้รับเงินปียังทำงานได้อยู่ ยังไม่เกษียณ บริษัทก็รอจนกว่าผู้รับเงินปีจะครบเกษียณ จึงจะเริ่มต้นจ่ายเงินงวดแรกให้ งวดต่อ ๆ ไปก็จะจ่ายตามกำหนดเรื่อย ๆ ไปจนตลอดชีวิตของผู้รับเงินปีนั้น

การที่บริษัทประกันภัยเลื่อนเวลาจ่ายเงินออกไป จนกว่าผู้รับเงินปีจะมีอายุถึงเกษียณนั้น เรียกว่า "deferment" (defer = เลื่อนไป)

การประกันแบบบำนาญที่ไม่ต้องจ่ายทันที แบ่งได้ดังนี้

2.1 Single-Life Annuity

2.2 Annuity on More than One Life

ซึ่งรายละเอียดก็เป็นไปดังได้อธิบายไว้แล้วในตอนต้น เมื่อกล่าวถึงการประกันแบบบำนาญที่ไม่ต้องจ่ายทันที

<u>สรุป</u> ทั้งการประกันแบบบำนาญที่ต้องจ่ายประกันทันที และการประกันแบบบำนาญที่ไม่ต้องจ่ายเงินทันทีต่างก็มีการแบ่งประเภทของกรมธรรม์ตามจำนวนผู้รับเงินปี เช่นเดียวกันคือ Single-Life annuity และ annuity on more than One Life ในความหมายที่เหมือนกัน แต่ว่าหลักการหรือรายละเอียดบางอย่างจะแตกต่างกันออกไป

นอกจากการแบ่งประเภทของการประกันแบบบำนาญตามลักษณะสำคัญ 3 ประการ ดังกล่าวมาแล้ว ยังแบ่งได้อีกเป็นชนิดต่าง ๆ ตามข้อปลีกย่อยของสัญญาในกรมธรรม์ได้อีกแต่วิทยานิพนธ์นี้ไม่ได้เน้นถึงการประกันแบบบำนาญ จึงไม่ขอกล่าวถึงข้อปลีกย่อยเหล่านั้น

ประโยชน์ของการประกันแบบบำนาญ

1. ประโยชน์สำหรับพวกที่มีทรัพย์สินเงินทองอยู่แล้ว คนพวกนี้อาจเป็นผู้มั่งคั่งหรือมีฐานะปานกลางก็ได้ และทรัพย์สินที่มีอยู่อาจได้มาจากการรับมรดกหรือ จากการสร้างตัวเองก็ตาม แต่เนื่องจากเกรงว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะประสบความหายนะอันเนื่องจากความโชคร้ายและพลาดพลั้งในการลงทุน หรือใช้จ่ายในทางที่ผิด ดังนั้นเพื่อป้องกันความไม่แน่นอน (Uncertainty) ในอนาคตจึงได้หาความคุ้มครองจากการทำประกันแบบบำนาญไว้

2. ประโยชน์สำหรับพวกที่ต้องการสะสมทรัพย์ไว้ ได้แก่ ผู้ที่มีอายุสูงสามารถสะสมทรัพย์ไว้ได้บ้างแล้ว แต่ต้องการให้ทรัพย์สินนั้นเกิดดอกผลเพิ่มเติมเพื่อเป็นรายได้ไปตลอดชีพ จึงได้นำเงินนั้นมาซื้อประกันแบบบำนาญสะสมเงินไว้กับบริษัทเพื่อหาดอกผลและจะได้รับรายได้ประจำ (เงินบำนาญ) ไปตลอดชีวิตด้วย ซึ่งผู้เอาประกันที่มีความต้องการเช่นนี้ควรทำประกันแบบ Deferred Joint-and-Survivor Annuity เพื่อให้มีรายได้ไปจนกระทั่งผู้เอาประกันคนสุดท้ายถึงแก่กรรม ดีกว่าที่จะนำเงินไปลงทุนเองเพราะอาจพลาดพลั้งได้.

หรือ ในกรณีที่บิดามีลูก ๆ ที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้แล้ว จึงต้องการจะสร้างหลักประกันคุ้มครองให้แก่ตนเองบ้าง ก็จะทำได้โดยทำประกันแบบบำนาญนี้.

นอกจากนี้ก็อาจเป็นบุคคลประเภทนักกีฬา ศิลปิน ซึ่งมีรายได้มากในระหว่างที่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว แต่ไม่อาจมีรายได้ในวัยชราเพราะหมดสมรรถภาพในการทำงานแล้ว การประกันแบบบำนาญจะช่วยได้เป็นอย่างดี

การประกันชีวิตกลุ่ม (หมู่) (Group Life Insurance)

ความหมาย การประกันกลุ่มเป็นสัญญาประกันชีวิตประเภทหนึ่ง ซึ่งกำหนดการคุ้มครองของกลุ่มคน (กลุ่มลูกจ้าง) ภายใต้สัญญากรมธรรม์ฉบับเดียวโดยที่สัญญากรมธรรม์ฉบับนั้นเป็นการทำขึ้นระหว่างบริษัทที่รับประกันกับผู้มีอำนาจในการทำประกัน

ในนามของกลุ่ม (นายจ้าง)

ขนาดของกลุ่ม จำนวนพนักงานที่เอาประกันหรือจำนวนลูกจ้างที่จะเอาประกันนั้น จะต้องมีไม่น้อยกว่า 75 เปอร์เซ็นต์ของลูกจ้างทั้งหมด ที่มีคุณสมบัติของผู้ที่จะเอาประกันได้หรือจำนวนลูกจ้างต้องไม่น้อยกว่า 10 คน (ในต่างประเทศนิยม 50 คน) ถ้าจำนวนลูกจ้างที่จะเอาประกันน้อยกว่าจำนวนดังกล่าว บริษัทประกันจะไม่รับประกันภัย.

การตรวจสุขภาพ การประกันชีวิตกลุ่มส่วนใหญ่จะไม่มีการตรวจสุขภาพหรือร่างกายเพราะถ้าบริษัทประกันภัยจะทำการตรวจสุขภาพ ก็จะต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ไม่คุ้มกับเบี้ยประกันที่เก็บมา ประการต่อมาทุนประกันที่ลูกจ้างทั้งหมดทำนั้นคิดเฉลี่ยแล้วไม่มากเท่าใดนักถึงแม้ถ้าบริษัทจะต้องชดใช้ในกรณีที่ลูกจ้างคนใดคนหนึ่งตาย บริษัทก็จะไม่กระทบกระเทือนเลย ประการสุดท้ายที่สำคัญคือ ก่อนที่ลูกจ้างแต่ละคนจะเข้าทำงานกับนายจ้างนั้น นายจ้างมักจะตรวจสุขภาพร่างกายและความแข็งแรงก่อน แล้วจึงจะให้ทำงาน จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้บริษัทไม่ค่อยเป็นห่วงกับการตรวจสุขภาพนัก.

คุณสมบัติของผู้ที่จะเอาประกันได้

1. นอกจากข้อยกเว้นที่ระบุไว้ในข้อ 2 ข้างล่างนี้ ผู้ที่จะเอาประกันได้หมายถึง
   ก. ลูกจ้างทุกคนที่มีสุขภาพเป็นที่พอใจของบริษัท และกำลังปฏิบัติงานอยู่ในวันที่กรมธรรม์เริ่มมีผลบังคับ
   ข. ลูกจ้างที่เข้าปฏิบัติงานภายหลังวันเริ่มประกัน จะเป็นผู้ที่จะเอาประกันได้ในวันที่ถัดจากวันปฏิบัติงานครบกำหนดระยะเวลารอบรรจุ 3 เดือน และมีสุขภาพสมบูรณ์เป็นที่พอใจของบริษัท

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ข้อยกเว้น

ก. ลูกจ้างคนใดป่วย มิได้มาปฏิบัติงานโดยเต็มเวลา ในวันที่เขาควรจะมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่จะเอาประกันได้ ก็จะต้องรอจนกว่าจะกลับมาปฏิบัติงานตามปกติ

ข. ลูกจ้างซึ่งมีชั่วโมงแห่งการปฏิบัติงานปกติ ตามหมายกำหนดเวลาปฏิบัติงานน้อยกว่า 32 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์

นายจ้าง อาจแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ไปยังบริษัทขอให้ถือว่าเป็นเวลาแห่งการปฏิบัติงานที่ผ่านมาแล้วของลูกจ้างที่เคยปฏิบัติงานมาก่อน และกลับมาปฏิบัติงานใหม่ ให้บริษัทนำมาพิจารณาแทนระยะเวลารอการบรรจุ เพื่อให้ลูกจ้างนั้นได้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่จะเอาประกันได้ทันที ในกรณีที่นายจ้างได้แจ้งไว้ ลูกจ้างที่กลับมาปฏิบัติงานใหม่นั้นบริษัทจะถือว่าเป็นลูกจ้างในการพิจารณาคุณสมบัติที่จะประกันได้.

ประโยชน์ของการประกันชีวิตกลุ่ม

สำหรับลูกจ้าง

1. ช่วยให้ลูกจ้างได้รับความคุ้มครองจากการประกัน โดยที่เสียเบี้ยประกันถูกกว่าธรรมดา

2. เป็นหลักประกันของผู้ที่อยู่ใต้ความคุ้มครองของลูกจ้าง ในเวลาที่ลูกจ้างคนนั้นถึงแก่กรรม

3. การที่บริษัทประกันภัยไม่เข้มงวดกับการตรวจสุขภาพ หรือคุณสมบัติของลูกจ้างที่เอาประกันนั้น ทำให้ลูกจ้าง (ผู้เอาประกันภัย) บางคนสามารถเอาประกันได้โดยถ้าตัวลูกจ้างผู้นั้นไปทำประกันชีวิตตามลำพังแล้ว เขาอาจทำไม่ได้

สำหรับนายจ้าง

1. เป็นการปัดป้องความรับผิดทางด้านการเงิน ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ

อย่างร้ายแรงแก่ลูกจ้างในระหว่างปฏิบัติงาน ให้กับบริษัทที่รับประกันชีวิตกลุ่ม

2. การที่นายจ้างทำประกันชีวิตกลุ่มให้กับลูกจ้างของตน ทำให้ลูกจ้างแต่ละคนปฏิบัติงานอย่างเชื่อมั่น (เพราะไม่ต้องคอยเป็นห่วงกับอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้เท่าใดนัก) เป็นผลทำให้ผลผลิตได้มากขึ้น.

<u>การประกันชีวิตแบบอุตสาหกรรม</u> (Industrial Life Insurance)

สืบเนื่องมาจากการประกันชีวิตหมู่ ธรรมดาบริษัทประกันชีวิตไม่อยากรับพวกที่มีรายได้น้อย พยายามเลี่ยงโดยอ้างว่าควรนำเงินไปช่วยครอบครัวดีกว่าที่จะนำมาเสียเป็นค่าเบี้ยประกัน เพราะอาจจะไม่มีกินมีใช้ แต่พวกเจ้าของโรงงานอยากให้ทำการประกันชีวิตเพื่อเป็นการช่วยคนงานของตนในบางประเทศ ใช้คำว่า "การประกันชีวิตเพื่อการอุตสาหกรรม เพราะเป็นพวกคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีรายได้ต่ำมาก ซึ่งจะทำประกันชีวิตแบบอื่นก็ไม่ได้.

เจ้าของโรงงานอาจขอร้องบริษัทประกันให้เก็บค่าเบี้ยประกันเป็นรายสัปดาห์หรืองวดสั้น ๆ คือทำให้ละเอียดลงไป แทนที่จะเป็นรายปี (เงินก้อนใหญ่) แต่มีปัญหาเรื่องคนตามเก็บเบี้ยประกันอีก

<u>ลักษณะทั่วๆไปของกรมธรรม์แบบนี้</u>

1. การเก็บเบี้ยประกันเป็นการเก็บปลีกย่อย กำหนดให้จ่ายเป็นรายสัปดาห์ หรือรายเดือน

2. บริษัทจะส่งผู้แทนไปเก็บเบี้ยประกัน อาจขอให้หัวหน้าคนงานรวบรวมมาโดยให้ส่วนลด 5 เปอร์เซนต์ หรือ 7 เปอร์เซนต์ แต่ถ้าต้องตามเก็บเองทีละคนก็ไม่มีส่วนลด

3. ไม่มีการตรวจโรคเพราะทุนประกันต่ำมาก ถ้าตรวจโรคก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มอีกมาก ฉะนั้นบริษัทจะพิจารณาจากการกรอกคำขอตามแบบฟอร์มที่บริษัทออกให้ ผู้ขอเอาประกันต้องกรอกแบบฟอร์มตามความเป็นจริง ถ้าผู้เอาประกัน

i17945185

ปกปิดข้อเท็จจริง บริษัทสามารถบอกล้างกรมธรรม์ได้

4. ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 50 ปี การประกันแบบนี้เหมาะสำหรับประเทศที่มีการอุตสาหกรรมมาก เพราะคนงานส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 50 ปี

การประกันแบบนี้ สำหรับประเทศไทยมีบริษัทประกันชีวิตหลายบริษัทได้ยอมลงทุนและดำเนินการมาหลายปี คาดว่าในอนาคตอาจดีขึ้น เพราะการอุตสาหกรรมกำลังเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ในสหรัฐอเมริกา มีการประกันสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยมากกว่า 12 ล้านราย จำนวนเงินเอาประกันทั้งสิ้นเกินกว่า 7 พันล้านดอลล่าห์เมื่อเทียบกับการประกันชีวิตธรรมดาซึ่งมีราว 2 ล้านราย

เหตุที่นิยมทำประกันแบบนี้ ไม่ใช่เพราะว่าเบี้ยประกันต่ำ แต่เป็นการช่วยให้มีความคุ้มครองแก่ผู้ที่มีรายได้น้อย เป็นการประกันสังคม

ในประเทศที่มิใช่ประเทศอุตสาหกรรม (เช่นประเทศไทย) การประกันแบบนี้ก็ช่วยได้บ้าง เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศผู้แพ้สงคราม (เยอรมัน, ญี่ปุ่น) ได้ลองแนะนำการทำประกันชีวิตแบบนี้ดู สิ่งที่เก็บได้จากค่าเบี้ยประกันได้เป็นเครื่องช่วยให้ประเทศเหล่านี้ผ่านพ้นวิกฤติการณ์มาได้ จนเรียกได้ว่าเป็น "การประกันเพื่อประชาชน" (เยอรมัน) และธุรกิจแบบนี้ยังเป็นเครื่องช่วยสะสมทรัพย์ให้กับประเทศเหล่านั้นด้วย

สำหรับประเทศไทย เรียกว่า เป็นการประกันแบบ "ประชาสงเคราะห์" บริษัทคิดทำประกันแบบนี้มีน้อย เพราะ

1. ประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรม จึงมีกรรมกรในโรงงานน้อยมาก (แต่ในอนาคตอาจจะมีมากขึ้น)

2. บริษัทประกันส่วนมากยังไม่พร้อม เพราะ

ก. ต้องมีตัวแทนเก็บเงินจำนวนมาก และต้องเก็บเป็นงวดย่อย ๆ

เช่น เป็นรายเดือน งานยุ่ง เสียค่าจ้างตัวแทนมาก

ข. ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็สูงมาก

ค. ตัวแทนที่ไปเก็บเบี้ยประกันจะต้องมีงานธุรกิจมาก เพราะเรียกเก็บเป็นรายเดือน เขาจะขอค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางซึ่งจะต้องหักจากค่าเบี้ยประกันที่ได้รับ

ง. ต้องเลือกตัวแทนที่ดี มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่เล็กแก่น้อย และเขาต้องรวบรวมเงินมาส่งและต้องทำบัญชีด้วย

จ. การตั้งตัวแทนมากทำให้ค่าใช้จ่าย (Cost) มีจำนวนเพิ่มขึ้นเบี้ยประกันก็ต้องเพิ่มขึ้นด้วย

ข้อเสียเหล่านี้อาจแก้ได้โดยการจ้างหัวหน้าคนงาน (Foreman) ให้เป็นตัวแทนเสียเลย ให้เขารวบรวมเก็บเบี้ยประกันมาให้ แต่ก็มีปัญหา คือ เขาอาจไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีเลยก็เป็นได้.

<u>เงื่อนไขของกรมธรรม์ของประเทศไทย</u>

1. อายุสูงสุดของผู้เอาประกันคือ ไม่เกิน 50 ปี เพราะอัตราการตายของไทยตายเร็วกว่าของต่างประเทศ เนื่องด้วยมีโรคทางเมืองร้อน

2. ค่าเบี้ยประกันที่ชำระเรียกเก็บเป็นรายเดือน ถ้าไม่ชำระภายใน 2 เดือน ถือว่ากรมธรรม์ไม่มีผลบังคับ แต่บริษัทจะหาทางช่วย คือ ถ้าทำประกันมา 3 ปีแล้ว ก็จะขอให้ทำแบบชำระเบี้ยประกันทั้งหมด (Paid up) คือ ไม่ต้องจ่ายเบี้ยประกันอีกต่อไป แต่ต้องลดทุนประกันลงมา

3. การต่ออายุในกรณีที่ขาดส่งเบี้ยประกันต้องกระทำภายใน 6 เดือน เมื่อต่ออายุแล้ว ต้องจ่ายเบี้ยประกันที่ขาดก่อนพร้อมทั้งดอกเบี้ย แต่หากบริษัทเห็นว่าสุขภาพของเราไม่ดี บริษัทอาจไม่ยอมต่อให้ก็ได้

4. หลังจากชำระค่าเบี้ยประกันจนครบ 3 ปี ก็มีมูลค่าเวนคืนเงินสดเหมือนกัน (พิเศษ) ทั้งนี้เพื่อดึงดูดให้มาทำการประกันมากขึ้น แต่จำนวนเงินมูล

ค่าเวนคืนเงินสดนี้ก็ไม่มากมายนัก เช่น บริษัทอาจจ่ายให้เป็นจำนวน 100 หรือ 200 บาทเท่านั้น

5. ในประเทศไทยกำหนดทุนประกันไว้ตายตัวเลย บริษัทจะจ่ายเงินให้เมื่อผู้เอาประกันตาย ผู้รับประโยชน์ต้องมาเรียกร้อง (Claim) ภายใน 180 วัน หลังจากที่ตาย มิฉะนั้นบริษัทจะไม่จ่ายให้

6. ถ้าผู้เอาประกันตายเพราะอุบัติเหตุและกรมธรรม์ยังมีผลบังคับ บริษัทก็จะจ่ายให้ตามทุนประกัน สิ่งสำคัญที่ว่า การตายนั้นมีเจตนาหรือไม่ ถ้ามีเจตนาก็จะไม่จ่ายให้

7. บริษัทไม่จ่ายทุนประกันให้หากการตายเกิดจากสงคราม หรือการจลาจล

8. ถ้าฆ่าตัวตายภายในปีแรกบริษัทจ่ายคืนเฉพาะค่าเบี้ยประกัน แต่ถ้าตายเลย 1 ปีแล้ว แม้ฆ่าตัวตายบริษัทก็จะจ่ายให้เท่าทุนประกัน

9. เงินปันผลในกรณีที่บริษัทมีกำไรสุทธิ บริษัทก็จะเอามาแบ่งให้ผู้เอาประกันในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ และเมื่อสัญญาครบกำหนด เช่น ตกลงว่าจะทำประกัน 10 ปี บริษัทก็จะเก็บเงินจำนวนหนึ่งไว้ เมื่อครบ 10 ปี และเขายังไม่ตาย บริษัทก็จะจ่ายให้

10. ระยะเวลาของการส่งเบี้ยประกันส่วนมาก มีหลักเกณฑ์ดังนี้

ก) ถ้าตกลงทำประกัน 20 ปี ผู้เอาประกันต้องจ่ายเบี้ยประกันเพียง 15 ปี

ข. ถ้าตกลงทำประกัน 15 ปี ผู้เอาประกันต้องจ่ายเบี้ยประกันเพียง 10 ปี

ค. ถ้าตกลงทำประกัน 10 ปี ผู้เอาประกันต้องจ่ายเบี้ยประกันเพียง 6 ปี